

A close-up portrait of Pavel Calda, a middle-aged man with a balding head, looking directly at the camera with a neutral expression. He is wearing a white V-neck sweater over a light-colored collared shirt. The background is a plain, light grey wall.

Libuše
Koubská /

Pavel
Calda

**POROD
JE MIMOŘÁDNÁ
UDÁLOST**

Vyšehrad ROZHOVORY

Porod je mimořádná událost

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Pavel Calda, Libuše Koubská
Porod je mimořádná událost – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Libuše Koubská / Pavel Calda

POROD JE MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

Libuše Koubská /
Pavel Calda

**POROD
JE MIMOŘÁDNÁ
UDÁLOST**

Vyšehrad

© prof. MUDr. Pavel Calda, CSc., Mgr. Libuše Koubská, 2024
Cover Photo © MAFRA – David Neff, 2024
Photographs © Pavel Calda, Dana Kyndrová, Richard Horák,
Alžběta Jungrová, Jan Kaplický, Jan Přáda, Jan Šilpoch
a Šimon Šlapák, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-267-3008-8

ISBN e-knihy 978-80-267-3010-1 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-267-3013-2 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-3014-9 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

Rok 1994

Úvodem

<

V roce 1994 novorozenci ještě nebyli u maminek na oddělení šestinedělí, vozili se jim jen na kojení – kdysi to mělo zdůvodnění hygienické. V ČR se tzv. rooming-in stal zcela běžným až na přelomu století.

(Foto Dana Kyndrová)

Během roku, v němž jsme se s porodníkem, gynekologem a reprodukčním genetikem profesorem Pavlem Caldou setkávali při práci na knižním rozhovoru, jsem získala dojem, že se v médiích tištěných i elektronických roztrhl pytel s náměty týkajícími se jeho oboru.

Psalo se o tom, že Češky na svůj porod většinou nevzpomínají v dobrém, protože v porodnicích málo naslouchají jejich přáním, nerespektují porodní plány, které si budoucí maminky přinášejí. Že prostředí je neosobní, doktoři přísní, autoritativní, skoupí na slovo. Že je moc císařských řezů, nebo naopak, že je lékaři nechtějí provádět, i když si to dotyčná přeje. Že je pořád příliš mnoho rutinních epiziotomií – nástřihů hráze, to jest tkáně mezi pochvou a konečníkem, což je značně bolestivé a přináší ženám obtíže ještě dlouho po porodu. Objevil se i pojem „porodnické násilí“. Jinde zase pojem intenzivní mateřství. Také pokračovala obrana domácích porodů. Renomovaný týdeník *Respekt* měl na obálce červený titulek „Kdy se začnou Češky těšit do porodnice“ a v listě k tomuto tématu konstatování, že se za uplynulých více než třicet let od pádu komunistického režimu u nás moc nezměnilo, že sice boj o mateřskou a novorozeneckou úmrtnost je vyhraný, ale psychika matek se pořád bere pramálo v úvahu.

Možná jsem si vzhledem ke zpracovávanému tématu těch textů všimla víc než jindy, určitě jsem si ale uvědomila, že

v nich nápadně scházel hlas druhé strany – lékařů, lékařek a porodních asistentek. Takže mi pohled muže, který má s péčí o těhotné a s přiváděním dětí na svět čtyřicetiletou intenzívní zkušenost, začal připadat hodně důležitý. A zároveň jsem během rozhovorů zjišťovala, že všechno je o dost komplikovanější, než se dá předvést v novinovém článku. Komplikovanější, ale paradoxně i jasnější.

Vzpomínám si, jak jsme se s mojí kamarádkou coby čerstvé matky trochu cynicky posmívaly jiným čerstvým, případně budoucím maminkám vyměňujícím si v parcích a na dětských hřištích svoje krušné zážitky a zkušenosti. Říkaly jsme tomu, že ty holky stojí po kolena v plodové vodě. To bylo ještě v době před internetem. V té dnešní už by se v ní mohly klidně i utopit.

Někdejší nedostatek informací nahradila jejich přemíra. Někdejší rigidní přístup osvobozující liberálnost. Kyvadlo se vychýlilo na druhou stranu, což je nepochybně dobře, protože se postupně může vrátit do žádoucího středu. Ale dost obecných úvah. Profesor Pavel Calda, zkušený praktik a odborná autorita, má o tom žádoucím středu pevnou představu. Zkusme se o ni opřít.

Pavel Calda se vyjádřil ke všem výše uvedeným nářkům, přáním, stížnostem, výhradám. Ale bylo toho ještě mnohem víc: povídali jsme si také třeba o tom, v jakém věku je ideální přivést dítě na svět, o matkách alkoholičkách a narkomankách, o tom, zda je ultrazvuk všemocný. A také o nástrahách těhotenství a úskalích předčasného porodu. O domácích porodech i o různých dalších alternativách: porodu do vody, takzvaném lotosovém porodu, kdy se pupeční šňůra nepřestřihuje a čeká se na její samovolné odloučení několik dní po porodu. O placentofagii neboli pojídání plodového lůžka. O rozdílech mezi porodnicemi, o vývoji asistované reprodukce, o tom, že se lidstvo někdy v budoucnu možná bude pěstovat mimo dělohu, třeba na nějaké houbě. O vlivu umělé inteligence na obor porodnictví a neonatologie, tedy péče o novorozence. Ale nebyla to jen samá „osvěta“, nýbrž

i veselé, případně neveselé „historky z natáčení“ včetně těch z vojny nebo z asistence u porodu gorily v pražské Zoo.

Nad tím, že ho časopis *Forbes* aktuálně zařadil mezi padesát nejlepších českých lékařů, se Pavel Calda ironicky pousmál: „Nedovedu si představit, podle jakého klíče to vybírají, vždyť je to nezměřitelné. Zatímco dobré vyvrcholení těhotenství změřitelné je.“

K rozhovorům jsme se scházeli hlavně na klinice u Apolináře, odkud také pocházejí fotografie Dany Kyndrové, skvělé fotografky a Caldovy kamarádky, které knížku v hojné míře doprovázejí. Doprovázejí? To je asi slabý výraz. Spíš umocňují, protože jdou dál, sdělují nevyslovitelné. Zároveň je z nich patrné, jak to před třiceti lety v porovnání s dneškem v českých porodnicích běžně vypadalo.

V horkém létě jsme si párkrát povídali u Caldů na zahradě, kde se potuloval kocour Bobeš a dvě kočky-externistky. Na zdi visela cedulka s nápisem: „Ženy a kočky si dělají, co chtějí. Muži a psi by to měli pochopit a zvyknout si na to.“ Energický a extrémně činorodý lékař pokrčil rameny. OK. Jak jsem ho poznala, úspěšně sází na svoji schopnost domluvit se, porozumět si, získat opodstatněnou důvěru. Důvěru podloženou znalostmi, zručností, čtyřicetiletou praxí. Profesionál.

Jsem si vědoma toho, že některé jeho postoje a názory mohou vyvolat debatu, třeba i bouřlivou. Kéž by trochu pomohla zmíněnému kyvadlu ustálit se v rozumném, pro všechny zúčastněné příznivém středu, v němž porod představuje radostnou událost pro matku i pro porodníky a dobrý start pro nově příchozího člověka.

Libuše Koubská

Kdybych nebyl porodníkem, chtěl bych být porodníkem

■ Genius loci kliniky u Apolináře ■

Dědictví lékařské rodiny ■ Od finále života
k jeho počátku, od nebožtíků k novorozencům

■ Noc je nejlepší škola! ■ Žádný muž nezažije
bouři devítiměsíčního vlivu progesteronu

<

V roce 1862 rozhodl hrabě Thun-Hohenstein o vybudování Královské české zemské porodnice, v níž bude učiněna řada hygienických opatření, aby se omezila infekce a její smrtelné následky. Nová porodnice byla vybudována podle projektu architekta Josefa Hlávky. Na příkaz Zemského výboru ji postavili z režných neomítnutých cihel, neboť se věřilo, že jsou z hlediska přenosu infekce bezpečnější. V budově Zemské porodnice byla i dvě luxusní křídla se zvláštními vchody z ulice, kde mohly tajně porodit šlechtické a měšťanské dcerky, které neplánovaně přišly do jiného stavu. Prvním přednostou porodnice byl zakladatel české porodnické školy Antonín Jungmann, bratr jazykovědce Josefa Jungmanna.

(Foto Pavel Calda)

Slavný psychiatr Vladimír Vondráček jednou prohlásil: „Kdybych nebyl lékařem, chtěl bych být lékařem.“ Co vy, pane profesore?

Neměnil bych. V žádném případě. Takže kdybych nebyl porodníkem, chtěl bych být porodníkem. Zjistil jsem totiž, že je to úžasná disciplína, která vás zaměstná do té míry, že už nemáte na nic jiného čas ani pomyslení. Přináší radost z toho, že jsem někomu pomohl; jsou to totiž věčné rébusy, detektivní práce, a když se je podaří úspěšně vyřešit, vyplaví se endorfiny, radost. Ale každý čerpá endorfin jinak, jeden můj kamarád mi řekl, že když si chtějí se ženou udělat radost, jdou se podívat do banky... Každý odměnu vnímá jinak. Myslím si, že jako doktor jsem mohl vykonat víc pozitivního než v jiné profesi. A hodlám v tom pokračovat. Dokud trefím do práce! A ještě něco: v medicíně je to tak, že po skončení šestiletého studia trvá dalších osm, deset let, než se něco naučíte, než získáte zkušenosti. Člověk začne být co platný po deseti letech, v nichž by měl intenzívně investovat do sebe. Ne každý tohle vydrží.

Já sám jsem se stal lékařem v osmdesátých letech, v době tuhého socialismu, byť dožívajícího. Po změně režimu jsem neodešel na rozdíl od řady kolegů do farmaceutického byznysu a vydržel jsem s platem 3200 korun, který jsem tenkrát a ještě pár let poté bral. Což dokazuje, že motivace léčit byla silnější než peníze.